

महाराष्ट्राची आर्थिक आकडेवारी
MAHARASHTRA'S ECONOMY IN FIGURES
2016

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

**Directorate of Economics & Statistics,
Government of Maharashtra, Mumbai**

महाराष्ट्राची आर्थिक आकडेवारी
MAHARASHTRA'S ECONOMY IN FIGURES, 2016

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01	2010-11	2015-16	Unit	Item
							Administrative structure
प्रशासनिक संरचना							
(i) भौगोलिक क्षेत्र	'००० चौ.कि.मी.	306	308	308	308	'000 sq.km.	Geographical area
(ii) महसूली विभाग	संख्या	4	6	6	6	Number	Revenue Divisions
(iii) जिल्हे	"	26	35	35	36	"	Districts
(iv) तालुके	"	229	353	355@	355@	"	Taluka
(v) शहरे †	"	266	378	534	534	"	Towns †
(vi) वस्ती असलेली गावे †	"	35,851	41,095	40,959	40,959	"	Inhabited villages †
(vii) वस्ती नसलेली गावे †	"	3,016	2,616	2,706	2,706	"	Un-inhabited villages †
							Population †
लोकसंख्या †							
(i) पुरुष	हजारात	20,429	50,401	58,243	58,243	In ('000)	Males
(ii) स्त्रिया	"	19,125	46,478	54,131	54,131	"	Females
(iii) एकूण	"	39,554	96,879	1,12,374	1,12,374	"	Total
(iv) ग्रामीण	"	28,391	55,778	61,556	61,556	"	Rural
(v) नागरी	"	11,163	41,101	50,818	50,818	"	Urban
(vi) अनुसूचित जाती	"	2,227	9,882	13,276	13,276	"	Scheduled Castes
(vii) अनुसूचित जमाती	"	2,397	8,577	10,510	10,510	"	Scheduled Tribes
(viii) मुख्यतः काम करणारे #	लाखात	189	347	438	438	In lakh	Main workers #
(ix) स्त्री-पुरुष प्रमाण	दर '००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या	936	922	929	929	Females per '000 males	Sex-ratio
(x) लोकसंख्येची घनता	प्रति चौ.कि.मी.	129	315	365	365	per sq.km.	Density of population
(xi) साक्षरता							Literacy
एकूण	टक्केवारी	35.1	76.9	82.3	82.3	Percentage	Total
(a) पुरुष	"	50.9	86.0	88.4	88.4	"	Males
(b) स्त्रिया	"	19.9	67.0	75.9	75.9	"	Females
							Religion †
धर्म †							
(xii) बौद्ध	हजारात	2,790	5,839	6,531	6,531	In ('000)	Buddhist
(xiii) ख्रिश्चन	"	561	1,058	1,080	1,080	"	Christian
(xiv) हिंदू	"	32,531	77,859	89,703	89,703	"	Hindu
(xv) जैन	"	486	1,302	1,400	1,400	"	Jain
(xvi) मुस्लिम	"	3,034	10,271	12,971	12,971	"	Muslim
(xvii) शीख	"	58	215	223	223	"	Sikh
(xviii) इतर धर्म	"	94	237	179	179	"	Other religions
(xix) धर्म न सांगितलेले	"	1	98	286	286	"	Religion not stated
एकूण	"	39,555	96,879	1,12,374	1,12,374	"	Total
							Age-group (years) †
वयोगट (वर्षे) †							
(xx) ०-९	"	11,616	19,763	19,183	19,183	"	0-9
(xxi) १०-१४	"	4,486	11,338	10,735	10,735	"	10-14
(xxii) १५-१९	"	3,864	9,571	10,627	10,627	"	15-19
(xxiii) २०-२४	"	3,485	8,856	11,091	11,091	"	20-24

† १९६१, २००१ व २०११ च्या जनगणनांनुसार / As per 1961, 2001 and 2011 population censuses N.A. उपलब्ध नाही. / Not Available

१९६१ च्या जनगणनेमध्ये 'काम करणाऱ्यांची' व्याख्या वेगळी आहे / Definition of 'workers' is different in 1961 population census

@ मुंबई व मुंबई उपनगर जिल्ह्यांतील ३ तालुके वगळून / Excluding 3 taluka of Mumbai & Mumbai Suburban districts

टिप - आकडे संक्षिप्तात दिल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही / Note: Figures may not add up to total due to rounding

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01	2010-11	2015-16	Unit	Item
लोकसंख्या पुढे चालू †		(1961)	(2001)	(2011)	(2011)		Population contd. †
(xxiv) २५-२९	हजारात	3,229	8,218	10,147	10,147	In ('000)	25-29
(xxv) ३०-३४	"	2,831	7,393	8,796	8,796	"	30-34
(xxvi) ३५-३९	"	2,333	6,958	8,247	8,247	"	35-39
(xxvii) ४०-४४	"	1,961	5,546	7,196	7,196	"	40-44
(xxviii) ४५-४९	"	1,603	4,543	6,032	6,032	"	45-49
(xxix) ५०-५४	"	1,288	3,446	4,919	4,919	"	50-54
(xxx) ५५-५९	"	1,002	2,673	3,886	3,886	"	55-59
(xxxi) ६०-६४	"	741	2,731	3,642	3,642	"	60-64
(xxxii) ६५-६९	"	492	2,632	3,078	3,078	"	65-69
(xxxiii) ७०-७४	"		1,629	2,143	2,143	"	70-74
(xxxiv) ७५-७९	"	623	683	1,063	1,063	"	75-79
(xxxv) ८० + पुढे	"		779	1,180	1,180	"	80 + above
(xxxvi) वय न सांगितलेले	"		118	408	408	"	Age not stated
एकूण	"	39,554	96,879	1,12,374	1,12,374	"	Total
राज्य उत्पन्न					(2015-16)		State Income
चालू किंमतीनुसार	₹ कोटी	2,074	2,19,038	9,50,771	17,48,771+	₹ Crore	At current prices
चालू किंमतीनुसार निव्वळ मूल्यवृद्धीतील वाटा---							Share in Net State Value Added at Current Prices—
(i) कृषि व संलग्न कार्ये क्षेत्र	टक्के	31.4	16.7	12.9	11.4+	per cent.	Agriculture & allied activities sector
(ii) उद्योग क्षेत्र	"	22.9	25.3	27.7	32.6+	"	Industry sector
(iii) सेवा क्षेत्र	"	45.7	58.0	59.4	55.9+	"	Services sector
चालू किंमतीनुसार दरडोई उत्पन्न	₹	531	22,777	84,858	1,47,399+	₹	Per Capita Income at current prices
राज्यस्तरीय ग्राहक किंमती निर्देशांक			Base year (1982)	Base year (2003)	Base year (2003)		State Level Consumer Price Index Numbers
(i) ग्रामीण		-	437	181	258		Rural
(ii) नागरी		-	424	175	247		Urban
औद्योगिक कामगारांकरिता ग्राहक किंमती निर्देशांक			Base year (1982)	Base year (2001)	Base year (2001)		Consumer Price Index Numbers for Industrial workers
(i) मुंबई		-	512	178	280		Mumbai
(ii) सोलापूर		-	466	182	284		Solapur
(iii) नागपूर		-	469	207	298		Nagpur
(iv) पुणे		-	501	185	269		Pune
(v) नाशिक		-	477	186	274		Nashik
(vi) अकोला		-	459	175	262*		Akola
(vii) कोल्हापूर		-	466	184	270*		Kolhapur
(viii) जळगाव		-	449	186	272*		Jalgaon
(ix) नांदेड		-	466	200	314*		Nanded
(x) औरंगाबाद		-	479	183	292*		Aurangabad

† १९६१, २००१ व २०११ च्या जनगणनांनुसार / As per 1961, 2001 & 2011 population censuses

टिप - आकडे संक्षिप्तात दिल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही / Note: Figures may not add up to total due to rounding

राज्य उत्पन्न = निव्वळ मूल्यवृद्धी + उत्पादनावरील शुल्क - उत्पादनावरील अर्थसहाय्य / State Income = Net State Value Added + Product Taxes - Product Subsidies

+ पहिले सुधारित अंदाज / First revised estimates * अस्थायी / Provisional

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01	2010-11	2015-16	Unit	Item
राज्य शासन-जमा व खर्च (महसुली लेखा)(प्रत्यक्ष)					(सुअं / RE)		State Government Receipts and Expenditure (Revenue Account) (Actual)
I जमा							Receipts
(a) कर महसूल	₹ लाख	8,131	22,50,794	86,44,688	1,58,64,062	₹ lakh	Tax Revenue
(b) करांव्यतिरिक्त महसूल	"	3,744	7,05,898	19,42,094	39,68,029	"	Non-Tax Revenue
एकूण जमा	"	11,875	29,56,692	1,05,86,782	1,98,32,091	"	Total Receipts
II खर्च							Expenditure
(a) विकास खर्च							Development Expenditure
(i) सामाजिक सेवा	"	4,001	14,35,071	48,28,206	93,05,066	"	Social services
(ii) आर्थिक सेवा	"	2,533	7,65,586	19,28,536	40,49,486	"	Economic services
(iii) इतर सेवा	"	1,181	69,225	1,18,773	5,67,385	"	Other services
एकूण (a)	"	7,715	22,69,882	68,75,515	1,39,21,937	"	Total (a)
(b) विकासेतर खर्च							Non-Development Expenditure
(i) प्रशासकीय सेवा @	"	2,096	3,39,453	9,79,829	18,47,828	"	Administrative services @
(ii) ऋण सेवा	"	1,366	5,35,893	16,54,897	28,43,672	"	Debt services
(iii) इतर सेवा †	"	1,450	5,94,868	11,35,697	21,47,697	"	Other services †
एकूण (b)	"	4,912	14,70,214	37,70,423	68,39,197	"	Total (b)
एकूण खर्च (a + b)	"	12,627	37,40,096	1,06,45,938	2,07,61,134	"	Total Expenditure (a + b)
III एकूण आधिक्य (+) किंवा तूट (-)	"	(-) 752	(-) 7,83,404	(-) 59,156	(-) 9,29,043	"	Overall Surplus (+) or Deficit (-)
राज्य योजना खर्च	₹ कोटी	79	9,579	33,256	71,625	₹ crore	State Plan Expenditure
कृषि							Agriculture
(a) जमिनीचा वापर					(2014-15)		Land Utilisation
(i) वनाखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	5,411	5,150	5,216 *	5,201*	'000 ha	Area under forest
(ii) मशागतीसाठी उपलब्ध नसलेले क्षेत्र	"	2,495	2,908	3,180 *	3,209*	"	Land not available for cultivation
(iii) निव्वळ पेरणी क्षेत्र	"	17,878	17,844	17,406 *	17,344*	"	Net area sown
(iv) एका पेक्षा अधिकवेळा पेरणी केलेले क्षेत्र	"	944	3,775	5,769 *	5,929*	"	Area sown more than once
(v) पिकांखालील एकूण क्षेत्र	"	18,823	31,619	23,175 *	23,273*	"	Gross cropped area
(b) उत्पादन					(2015-16)		Production of
(i) अन्नधान्ये	हजार मे.टन	7,744	10,133	15,413	8,328	'000 MT	Food grains
(ii) कापूस (रुई) **	हजार गासड्या	1,673	1,803	7,473	3,914	'000 bales	Cotton (Lint)**
(iii) तेलबिया	हजार मे.टन	N.A.	2,099	5,056	2,166	'000 MT	Oilseeds
(iv) भुईमूग	"	800	470	470	334	"	Groundnut
(v) ऊस §	"	10,404	49,569	85,691	69,235	"	Sugarcane §

सुअं सुधारित अंदाज / RE Revised Estimates

* अस्थायी / Provisional

@ सामूहिक सेवांवरील खर्च धरून / Inclusive of expenditure on Community Services

† आर्थिक सेवा, निवृत्तिवेतने, संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा, राज्याची अंगे आणि इतर विकासेतर खर्च धरून /

Including fiscal services, pensions, miscellaneous general services, organs of State and other non-development expenditure

** एक गासडी १७० किलोची / Bales of 170 kg. each

§ तोडणी क्षेत्र / Harvested area

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01	2010-11	2015-16	Unit	Item
(c) कृषि उत्पादनाचे निर्देशांक							
(१९७९-८२=१००)							
सर्व पिके		--	127.4	223.8	141.2		Index Number of Agricultural Production (1979-82=100)
(d) खतांचा वापर	हजार मे.टन	29	1,650	7,030	5,963	'000 MT	Consumption of fertilizers
जलसिंचन						(2013-14)	Irrigation
(i) सिंचनाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	1,072	3,249	N.A.	N.A.	'000 ha	Net area irrigated
(ii) सिंचनाखालील क्षेत्राची कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राशी टक्केवारी	टक्के	6.0	16.8	N.A.	N.A.	per cent.	Percentage of irrigated area to net area sown
(iii) सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्र	हजार हेक्टर	1,220	3,852	N.A.	N.A.	'000 ha	Gross area irrigated
वीज						(2015-16)	Electricity
(i) विद्युतीकरण झालेली नगरे व खेडी	टक्केवारी	2.4	100	99.77 ^{SS}	100.0 ^{SS}	Percentage	Towns and villages electrified
(ii) विजेचा वापर	दशलक्ष युनिट्स	2,720	47,289	87,396	1,16,743	M. Unit	Consumption of electricity power
(a) कृषि	"	15	9,940	16,257	28,236	"	Agricultural
(b) औद्योगिक	"	1,853	18,363	34,416	40,231	"	Industrial
(c) इतर	"	852	18,986	36,723	48,276	"	Others
(iii) वीज पुरवठा केलेले शेतीचे पंप	संचित संख्या	7,071	23,28,000	34,90,598	39,75,811	Cumulative Number	Agricultural pumps energised
पशुसंवर्धन		(1961)	(1997)	(2007)	(2012)		Animal husbandry
(i) एकूण पशुधन †	हजारात	26,048	39,638	35,955*	32,489 [#]	In ('000)	Total livestock †
(ii) एकूण कुक्कुटादी पक्षी †	"	10,578	35,392	64,756*	77,795 [@]	"	Total poultry birds †
(iii) पशुवैद्यकीय बहुचिकित्सालये	संख्या	N.A.	31	32	35 ^{\$}	Number	Veterinary Poly-clinics
(iv) पशुवैद्यकीय दवाखाने (शाखा धरून)	"	454	1,353	1,738	-	"	Veterinary dispensaries (including Branch dispensaries)
(a) श्रेणी -१	"	-	-	-	1,746	"	Grade-I
(b) श्रेणी -२	"	-	-	-	2,846	"	Grade-II
(v) कृत्रिम रेतन केंद्रे	"	186	4,523	4,859	4,856	"	Artificial insemination centres
मत्स्यव्यवसाय							Fisheries
(i) सागरी किना-याची लांबी	कि.मी.	720	720	720	720	Km.	Length of coastline
(ii) सागरी मासळी उतरविणारी केंद्रे	संख्या	184	184	162	173	Number	Marine fish landing centres
(iii) मत्स्य उत्पादन							Fish production
(a) सागरी	लाख मे.टन	1.90	4.03	4.47	4.34	Lakh MT	Marine
(b) भूजलाशयीन	"	0.1	1.23	1.30	1.46	"	Inland

\$\$ ग्रामीण विद्युतीकरण / Rural electrification † पशुगणनांनुसार / As per Livestock censuses N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

कुत्री, ससे व हत्ती वगळून / Excluding dogs, rabbits & elephants @ कुक्कुटपालनातील धरून / Including poultry farms

\$ महाराष्ट्र पशू व मत्स्यविज्ञान विद्यापीठाची ३ बहुचिकित्सालये समाविष्ट /

Including 3 polyclinics of Maharashtra Animal and Fishery Science University

* अस्थायी / Provisional

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01	2010-11	2015-16	Unit	Item
मत्स्यव्यवसाय पुढे चालू							Fisheries contd.
(iv) मच्छिमारी नौका							Fishing boats
(a) एकूण	संख्या	N.A.	21,596	14,446	15,716	Number	Total
(b) यांत्रिक	"	N.A.	10,814	12,154	13,002	"	Mechanised
(c) बिगर यांत्रिक	"	N.A.	10,778	2,292	2,714	"	Non-mechanised
(v) क्रियाशील मच्छिमार †			(1997)	(2010)	(2010)		Working fishermen †
(a) पूर्णकालिक	"	N.A.	1,79,146	63,333	63,333	"	Full-time
(b) अंशकालिक	"	N.A.	50,051	13,012	13,012	"	Part-time
(vi) मत्स्यव्यवसायाशी संबंधित व्यवसायांत गुंतलेले लोक †	"	N.A.	3,37,487	1,93,278	1,93,278	"	Population engaged in occupation related to fisheries †
(vii) एकूण मच्छिमारांची लोकसंख्या †	"	N.A.	4,58,079	3,86,259	3,86,259	"	Total fishermen population †
		(1960-61)	(2000-01)	(2010-11)	(2015-16)		
(viii) निपजयोग्य क्षेत्र	हेक्टर	2,75,000	3,20,000	3,16,998	4,18,863	Hectares	Water spread area
(ix) मत्स्यबीज उत्पादन व संगोपन केंद्रे	संख्या	...	70	70	46	Number	Fish seed and rearing farms
वनव्याप्त क्षेत्र							Forest Area
राखीव	चौ.कि.मी.	39,660	45,037	49,223 *	51,145 *	Sq.km.	Reserved
संरक्षित	"	17,400	8,116	8,194 *	6,597 *	"	Protected
अवर्गीकृत	"	6,440	4,534	4,522 *	3,880 *	"	Unclassified
एकूण	"	63,500	57,687	61,939 *	61,622 *	"	Total
वनोत्पादन							Forest Products
इमारती लाकूड (उत्पादन)	हजार घनमीटर	332	167	117	182 *	'000 cu.m.	Timber (Quantity)
(मूल्य)	₹ लाख	390	8,470	11,035	12,067 *	₹ lakh	(Value)
जळाऊ लाकूड (उत्पादन)	हजार घनमीटर	1,855	248	421	226 *	'000 cu.m.	Firewood (Quantity)
(मूल्य)	₹ लाख	109	1,370	4,218	1,987 *	₹ lakh	(Value)
गौण उत्पादन (मूल्य)	"	108	7,170	11,867	5,994 *	"	Minor products(Value)
एकूण (मूल्य)	"	607	17,010	27,120	20,048 *	"	Total (Value)
दुग्धव्यवसाय							Dairy Development
(i) प्रतिदिन दूध संकलन	लाख लिटर	N.A.	40.0	35.37	51.13	Lakh litre	Daily milk collection
(ii) एकूण दूध शीतकरण केंद्रे	संख्या	N.A.	106	106	156	Number	Total milk chilling Centres
क्षमता	लाख लिटर प्रतिदिन	N.A.	18.37	27.07	26.55	Lakh litre per day	Capacity
सहकार							Co-operation
(i) सर्व सहकारी संस्था							All Co-op. Societies
संस्था	संख्या	31,565	1,58,016	2,24,306	1,96,907*	Number	Societies
सभासद	हजारात	4,191	43,022	53,022	49,854*	In ('000)	Membership
खेळते भांडवल	₹ कोटी	291	1,34,441	2,48,434	3,60,545*	₹ crore	Working capital
(ii) प्राथमिक कृषिपत संस्था							Primary Agricultural Credit Societies
संस्था	संख्या	21,400	20,551	21,451	21,102*	Number	Societies
सभासद	हजारात	2,170	10,125	15,001	15,065*	In ('000)	Membership
दिलेले कर्ज	₹ कोटी	43	3,734	8,060	13,293*	₹ crore	Advances
येणे कर्ज	"	48	5,308	12,024	12,783*	"	Outstanding loans

† मत्स्यगणनांनुसार / As per fisheries censuses

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

* अस्थायी / Provisional

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01	2010-11	2015-16	Unit	Item
सहकार पुढे चालू							Co-operation contd.
(iii) घाऊक ग्राहक भांडारे	संख्या	1	145	174	128*	Number	Wholesale consumer stores
(iv) प्राथमिक ग्राहक भांडारे	"	1,140	3,434	2,855	1,702*	"	Primary consumer stores
उद्योग व खाणकाम उत्पादन							Industry and Mining Production of
(i) कोळसा	हजार टन	856§	28,754	36,932	38,186	'000 tonnes	Coal
(ii) कच्चे लोखंड	"	362§	22	1,018	1,516	"	Iron ore
(iii) चुनखडी	"	55§	6,066	10,431	13,240	"	Limestone
(iv) कच्चे मँगनीज	"	232§	363	589	656	"	Manganese ore
(v) बॉक्साइट	"	27§	1,027	2,492	2,249	"	Bauxite
(vi) सुती कापड	कोटी चौ.मी.	167	73	16.10	26.0#	Crore sq.m.	Cotton cloth
(vii) साखर	हजार टन	523	6,720	7,538	5,581	'000 tonnes	Sugar
उद्योग							Industries
(i) नोंदणी झालेले कारखाने §	संख्या	8,782	34,603	41,938	39,158*	Number	Regd. factories §
(ii) नोंदणी झालेले चालू कारखाने §	"	8,233	28,324	34,888	36,261*	"	Regd. working factories §
(iii) नोंदणी झालेल्या चालू कारखान्यांत काम करणारे कामगार §	हजारात	787	1,201	1,648	2,042*	In ('000)	Workers employed in registered working factories §
(iv) दर लाख लोकसंख्येमागे कामगारांचे प्रमाण §	संख्या	1,988	1,289	1,471	1,722*	Number	Workers per lakh of population §
(v) उत्पादन भांडवल	₹ कोटी	533	84,820	2,99,714	4,47,114*	₹ crore	Productive capital
(vi) एकूण उत्पादन	"	924	1,86,795	7,85,363	11,19,618*	"	Gross output
(vii) वस्तूनिर्माणाद्वारे मूल्यवृद्धी	"	271	30,556	1,49,695	2,08,831*	"	Value added by manufacture
(viii) साखर कारखाने	संख्या	27	153	202	202*	Number	Sugar factories
(ix) सूत गिरण्या	"	2	183	166	113*	"	Spinning mills
(x) औद्योगिक विवाद---- §					(2015)		Industrial disputes--§
संप व टाळेबंदी संख्या	"	274	59	33	215	"	Strikes & lockouts
भाग घेतलेले कामगार	शंभरात	834	237	135	1,196	Hundred	Workers participated
वाया गेलेले मनुष्यदिन	लाखात	5.76	52.31	22.43	30.10	Lakh	Person days lost
विविध उद्योगांतील एकूण दैनिक सरासरी रोजगार	शंभरात	7,873	12,006	16,478	20,424*	Hundred	Total average daily employment in the different industries

§ कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figures related to calendar year

वर्ष २०१४-१५ साठी / for year 2014-15

* अस्थायी / Provisional

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01	2010-11	2015-16	Unit	Item
संयुक्त भांडवली संस्था							
(i) चालू संस्था	संख्या	4,828	1,17,339	1,45,349 *	2,25,914	Number	Joint Stock Companies Companies at work
(ii) भरणा केलेले भांडवल	₹ '००० कोटी	0.4	53.5	274.6 *	611.0	₹ '000Crore	Paid up capital
कामगार व रोजगार							
(i) चालू कारखान्याची संख्या§	संख्या	8,233	28,324	34,888	36,261* (2015)	Number	Labor and Employment No. of working factories§
(ii) चालू कारखान्यातील रोजगार §	हजारात	787	1,201	1,647	2,042*	In ('000)	Employment in working factories§
(iii) एकूण नोंदलेल्या आस्थापना §@@	संख्या	3,06,281	5,85,679	6,87,115 (2005)	26,43,492 (2014)	Number	Total registered establishments §@@
(iv) नोंदलेल्या आस्थापनांतील कामगार §	"	5,09,570 (1961)	22,68,535	26,71,279	54,20,056	"	Employees in registered establishments §
(v) रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रे §	"	27	42	44	50	"	Employment and self-employment guidance centres§
(vi) जाहीर केलेल्या रिक्त्या जागा §	हजारात	616	439	346.2	571.4	In ('000)	Vacancies notified §
(vii) चालू नोंदवहीवरील व्यक्ती §	"	1,622	43,448	2,596.2	3,401.5	"	Persons on live register §
(viii) शासकीय कर्मचारी †	संख्या	2,17,896 (1 st July, 1961)	6,22,850 (1 st July, 2000)	5,93,217 (1 st July, 2008)	5,71,820* (31 st March, 2015)	Number	Government employees†
वैद्यकीय व आरोग्य सेवा							
(i) रुग्णालये @	"	N.A.	981	1,264	1,402 (2015-16)	"	Medical and Health Services Hospitals @
(ii) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे@	"	N.A.	1,768	1,816	1,811	"	Primary Health Centres @
(iii) दवाखाने @	"	N.A.	1,629	2,924	3,087	"	Dispensaries @
(iv) आयुर्वेदिक / होमिओपॅथी व युनानी संस्था	"	N.A.	90	114	116	"	Ayurvedic / Homoeopathic and Unani Institutions
(a) रुग्णालये	"	N.A.	N.A.	514	491	"	Hospitals
(b) दवाखाने	"	N.A.	N.A.	514	491	"	Dispensaries
(v) कुटुंब कल्याण केंद्रे	"	N.A.	2,237	N.A.	2,656	"	Family Welfare Centres
शिक्षण							
(i) कला, शास्त्र, वाणिज्य व विधी महाविद्यालये	"	81^	1,008^	2,387*	2,284	"	Education Arts, Science, Commerce and Law Colleges
(ii) शिक्षक प्रशिक्षण महाविद्यालये	"	N.A.	275	468*	639	"	Teachers Training Colleges
(iii) वैद्यकीय महाविद्यालये	"	15	161	248	346	"	Medical Colleges

§ कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figures related to calendar year

† भरलेली पदे/ Filled in posts

* अस्थायी / Provisional

@ @ कामगार नसलेल्या संस्थांची संख्या वगळण्यात आलेली आहे / Excluding number of establishments which are not having workers

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available ^ विधी वगळून / Except Law

@ सार्वजनिक व शासन सहाय्यित / Public & Government aided

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01	2010-11	2015-16	Unit	Item
शिक्षण पुढे चालू							Education contd.
(iv) प्राथमिक शिक्षण							Primary Education
(a) संस्था	संख्या	34,594	65,960	75,695E	98,219	Number	Institutions
(b) पटसंख्या	हजारात	4,178	11,857	16,128E	16,044	In ('000)	Enrolment
(c) शिक्षक	"	113	313	349E	515	"	Teachers
(v) माध्यमिक							Secondary Education
(a) संस्था	संख्या	2,468	14,773	21,357E	25,029@	Number	Institutions
(b) पटसंख्या	हजारात	885	8,652	10,771E	6,424@	In ('000)	Enrolment
(c) शिक्षक	"	35	242	298E	220@	"	Teachers
(vi) उच्च शिक्षण							Higher Education
(सर्व प्रकारच्या) #							(All types) #
(a) संस्था	संख्या	211	1,599	3,277E	2,923	Number	Institutions
(b) पटसंख्या	हजारात	110	939	1,784E	845	In ('000)	Enrolment
परिवहन व दळणवळण							Transport and Communications
(i) रेल्वे मार्गाची लांबी	कि.मी.	5,056	5,459	5,984	6,127	Km.	Railway route length
(ii) पृष्ठांकित रस्त्यांची लांबी	लाख कि.मी.	0.25	1.79	2.21	2.45	Lakh km.	Surfaced road length
(iii) राष्ट्रीय महामार्ग	कि.मी.	2,346	3,688	4,376	7,438	Km.	National Highways
(iv) राज्य महामार्ग	"	10,002	33,212	34,103	38,510 [§]	"	State Highways
(v) प्रमुख जिल्हा रस्ते	"	11,403	46,751	49,936	50,844	"	Major District Roads
(vi) इतर जिल्हा रस्ते	"	7,379	43,696	46,897	58,116	"	Other District Roads
(vii) ग्राम रस्ते	"	9,570	89,599	1,06,400	1,45,881	"	Village Roads
(viii) वापरात असलेली मोटार वाहने §	संख्या	1,00,144	66,07,054	1,69,89,659	2,72,70,129	Number	Motor vehicles in operation §
(ix) टपाल कार्यालये	"	N.A.	12,788	12,602	12,601	"	Post Offices
(x) भ्रमणध्वनी	लाखात	N.A.	N.A.	965.16	1,168.74	In lakh	Cell phones
(xi) दूरध्वनी	"	N.A.	54.58	58.45	48.94	"	Telephones
महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ							Maharashtra State Road Transport Corporation
(i) वर्षअखेरीस असलेले मार्ग	संख्या	1,716	19,679	16,932	18,706	Number	Routes at the end of the year
(ii) मार्गाची एकूण लांबी	'०० कि.मी.	926	13,569	12,720	14,141	'00 km.	Total route distance
(iii) रस्त्यांवरील वाहनांची दैनिक सरासरी संख्या	संख्या	1,920	15,920	15,359	16,981	Number	Average number of vehicles on road per day
(iv) प्रवाशांची दैनिक सरासरी संख्या	लाख	5.53	65.11	69.50	67.10	Lakh	Average number of passengers travelled daily

कनिष्ठ, वैद्यकीय अभियांत्रिकी व कृषि महाविद्यालये आणि पदवीपूर्व व्यवसाय शिक्षण संस्था वगळून /

Excluding Junior, Medical, Engineering & Agricultural Colleges & Pre-degree vocational educational institutions

E अंदाजित / Estimated N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

@ उच्च माध्यमिक समाविष्ट करून / Including Higher Secondary

§ कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figures related to calendar year.

\$ प्रमुख राज्य महामार्गासह / Including Major State Highways.

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01	2010-11	2015-16	Unit	Item
स्थानिक स्वराज्य संस्था					(2015)§		Local Self Government Institutions
(i) जिल्हा परिषदा	संख्या	25	33	33	34	Number	Zilla Parishads
(ii) पंचायत समित्या	"	295	321	351	351	"	Panchayat Samitis
(iii) ग्रामपंचायती	"	21,636	27,735	27,913	27,920	"	Gram Panchayats
(iv) नगरपरिषदा	"	219	228	222	230	"	Municipal Councils
(v) महानगरपालिका	"	3	15	23	26	"	Municipal Corporations
(vi) नगरपंचायत	"	--	3	4	110	"	Nagar Panchayat
(vii) कटकमंडळ	"	7	7	7	7	"	Contonment Board
पोलीस §		(1962)			(2014)		Police §
(i) एकूण पोलीस ठाणी	संख्या	638	908	1,033	1,080	Number	Police Stations
(ii) पोलीस चौक्या व दूरक्षेत्रे	"	488	1,775	1,854	1,858	"	Police beats & outposts
(iii) एकूण पोलीस अधिकारी व कर्मचारी	"	62,436	1,44,321	2,09,381	2,00,075	"	Total Police personnel
मोठ्या बंदरांतील माल वाहतूक					(2015-16)		Cargo handled at Major ports
(a) मुंबई पोर्ट ट्रस्ट							
(i) आयात	हजार मे. टन	10,795	15,100	36,755	41,294	'000 MT	Imports
(ii) निर्यात	"	3,926	9,300	17,830	19,816	"	Exports
(b) जवाहरलाल नेहरू पोर्ट ट्रस्ट							
(i) आयात	हजार मे. टन	--	18,600	33,446	35,075	'000 MT	Imports
(ii) निर्यात	"	--		30,871	28,952	"	Exports
बँकिंग †							Banking †
अनुसूचित वाणिज्यिक							
(i) बँक कार्यालये	संख्या	N.A.	6,294	8,515	11,789	Number	Banking offices
(ii) एकूण ठेवी	₹ कोटी	N.A.	1,76,001	14,03,955	21,77,595	₹ crore	Total Deposits
(iii) एकूण कर्ज	"	N.A.	1,43,507	11,76,087	22,35,305	"	Total Credits
(iv) दर लाख लोकसंख्येमागे बँक कार्यालयांची संख्या		N.A.	6.5	7.5	9.8		No.of banking offices per lakh population
छापखाने व प्रकाशने					(2014-15)		Press and Publications
(i) छापखाने	संख्या	2,229§	1,459	1,557	838	Number	Printing presses
(ii) दैनिके	"	109	661	710	1,035	"	Dailies
(iii) इतर नियतकालिके	"	890§	3,736	2,371	3,607	"	Other periodicals
(iv) पुस्तके	"	2,348	1,056	746	1,148	"	Books

§ कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figures related to calendar year

† ३१ मार्च रोजी / As on 31st March

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available